

Sygn. akt I ACa 837/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg (spr.) SSA Barbara Baran
Protokolant:	Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) S.A w W.

przeciwko (...) Spółce z.o.o w K., (...) Spółce z.o.o w W., A. B. i S. B. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 2 kwietnia 2019 r. sygn. akt I C 1335/18

1. zmienia zaskarżony wyrok nadając mu treść:

„ I. zasądza na rzecz (...) Bank (...) S.A. w W. :

- od (...) Spółki z o.o. w K. kwotę 976.408,90 zł (dziewięćset siedemdziesiąt sześć tysięcy czterysta osiem 90/100 złotych) z odsetkami umownymi od kwoty 744.042,23 zł od dnia 16 kwietnia 2021r. do dnia zapłaty, według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności wysokości aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, w stosunku rocznym, jednak nie wyższej, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych,

- od (...) z o.o. w W. kwotę 976.408,90 zł (dziewięćset siedemdziesiąt sześć tysięcy czterysta osiem 90/100 złotych)

z odsetkami umownymi od kwoty 744.042,23 zł od dnia 16 kwietnia 2021r. do dnia zapłaty, według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności wysokości aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, w stosunku rocznym, jednak nie wyższej, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych, zastrzegając tej pozwanej prawo do powołania

się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w J. ozn. nr dz. (...) objętej księgą wieczystą (...), w zakresie kwoty kapitału tj. 744.042,23 zł do wysokości hipoteki zwykłej ustanowionej na tej nieruchomości w kwocie 2.815.000 zł, a w zakresie pozostałej części należności do wysokości hipoteki kaucyjnej ustanowionej do kwoty 731.900zł,

- od A. B. i S. B. (1) solidarnie kwotę 131.800,83 zł (sto trzydzieści jeden tysięcy osiemset 83/100 złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 lutego 2018r. do dnia zapłaty, zastrzegając wymienionym pozwany prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do kwoty 5.630.000 zł,

jednocześnie stwierdzając, że spełnienie świadczenia przez jednego z w.w. pozwanych zwalania w odpowiedniej części pozostałych od obowiązku zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza na rzecz strony powodowej od pozwanych (...) Spółki z o.o. w K. i (...) z o.o. w W. solidarnie kwotę 55.987 zł (pięćdziesiąt pięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów procesu, a koszty te pomiędzy stroną powodową a A. B. i S. B. (1) wzajemnie znosi.”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza na rzecz strony powodowej od pozwanych (...) Spółki z o.o w K. i (...) z o.o. w W. solidarnie kwotę 53.270 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego, a koszty te pomiędzy stroną powodową a A. B. i S. B. (1) wzajemnie znosi.

SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel SSA Barbara Baran

Sygn. akt I ACa 837/19

UZASADNIENIE

(...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w pozwie z dnia 6 marca 2018r. skierowanym przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., A. B., S. B. (1) oraz (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., wniosła o zasądzenie na jej rzecz kwoty 903 384,47 zł wraz z odsetkami umownymi według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności wysokości aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, która na dzień wystawienia wyciągu wynosi 10,00 % w stosunku rocznym, jednak nie wyższej, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie wynikająca z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, tj. nie wyższej niż dwukrotność sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych naliczanymi od kwoty 873.738,94 zł od dnia 6 marca 2018 r. do dnia zapłaty, z tym , że dochodzi w/w kwot od pozwanych :

- (...) sp. z o.o. jako podmiotu odpowiedzialnego osobiście – z całego majątku dłużnika ,

-A. B. i pozwanego S. B. (1), jako podmiotów odpowiedzialnych solidarnie ze spółką (...) z całego majątku dłużników, jednak w kwotach nie wyższych niż 5.630.000 zł,

- (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jako podmiotu odpowiedzialnego rzeczowo.

Uzasadniając strona powodowa wskazała, iż dochodzona pozwem wymagalna wierzytelność od pozwanego (...) Sp. z o.o. wynika z tytułu umowy kredytu inwestycyjnego nr(...) w rachunku kredytowym w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego typu (...) zawartej w dniu 28 grudnia 2006 r. w (...) Banku (...) S.A. Oddział (...) w K. zmienionej

aneksem nr (...) z 21 grudnia 2007 r., aneksem nr (...) z 21 stycznia 2008 r. i UMOWĄ UGODY nr (...) zawartą 6 października 2009 r. A. B. i S. B. (1) są odpowiedzialni za ten dług solidarnie z tytułu poręczenia weksła własnego wystawionego przez (...) Sp. z o.o. (jako in blanco - aktualnie wypełnionego), przyjętego na zabezpieczenie spłaty należności wynikającej z tytułu ww. umowy kredytu, odpowiedzialność poręczycieli wekslowych jest ograniczona w deklaracji wekslowej do kwoty 5 630 000,00 zł. Odpowiedzialność (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wynika z ustanowienia zabezpieczenia w postaci dwóch hipotek umownych: zwykłej w kwocie 2 815 000 zł i kaucyjnej do kwoty 731 900 zł, zabezpieczających spłatę wierzytelności z tytułu ww. umowy kredytu.

W odpowiedzi na pozew pozwana (...) Sp. z o.o. w K. reprezentowana przez kuratora sądowego adw. P. W. w ostatecznie sprecyzowanym stanowisku podniosła zarzut braku wymagalności i udowodnienia wysokości dochodzonego przez Bank roszczenia, podając że w listopadzie 2017r., na datę wypowiedzenia, spółka (...) nie posiadała zarządu. Zaprzeczyła też aby pozwani uznali przedmiotowe roszczenie. Pozwana podniosła, iż weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową, zgodnie z którą mógł opiewać na kwotę wymagalną.

Strona pozwana (...) Sp. z o.o. w W. wniosła o oddalenie powództwa w stosunku do niej i zasądzenie na jej rzecz od strony powodowej kosztów zastępstwa procesowego (pismo procesowe, załącznik do protokołu rozprawy z dnia 2 kwietnia 2019 r. -k. 234), powołując się na nieskuteczność wypowiedzenia umowy kredytu w piśmie z dnia 15 listopada 2017 r., podnosząc, iż w dacie złożenia przedmiotowego wypowiedzenia stronie pozwanej (...) Sp. z o.o., spółka ta nie posiadała zarządu.

Pozostali pozwani kwestionowali prawidłowość wystawienia weksła podnosząc analogiczne zarzuty względem wymagalności i wysokości długu.

Wyrokiem z dnia 02 kwietnia 2019r sygn. akt I C 1335/18, zaocznym w stosunku do pozwanych A. B. i S. B. (1), Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (pkt 1.) i zasądził od (...) Bank (...) S.A z siedzibą w W. na rzecz (...) z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. zawarła w dniu 28 grudnia 2006 r., z (...) Sp. z o.o. w K. umowę kredytu inwestycyjnego nr (...)w rachunku kredytowym w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego typu (...). Kredyt udzielony został na okres od 28 grudnia 2006 r. do 1 grudnia 2021 r. w walucie polskiej i w wysokości 2 625 000,00 zł. Strona powodowa postawiła do dyspozycji kredytobiorcy kredyt w trzech transzach do dnia 27 grudnia 2007 r. bezgotówkowo w formie przelewu na podstawie przedkładanych faktur, z zastrzeżeniem, iż przed wypłatą każdej faktury klient zaangażuje środki własne w wysokości co najmniej 20% przedkładanych faktur. Ponadto w umowie (§ 2 ust. 3) ustalono następujące transze wypłaty kredytu – I transza w kwocie 540 000,00 zł - przeznaczona na zakup nieruchomości - na wskazany w akcie notarialnym rachunek bankowy, płatna w terminie do dnia 29 grudnia 2006 r. II transza w kwocie 540 000,00 zł przeznaczona na zakup nieruchomości na wskazany w akcie notarialnym rachunek bankowy płatna po uzyskaniu prawomocnego pozwolenia na budowę stacji paliw dla Firmy (...) Sp. z o.o. oraz III transza w kwocie 1 545 000,00 zł przeznaczona na płatności związane z budową stacji paliw w J. na działce nr (...), płatna w formie opłacenia faktur w terminie do dnia 27 grudnia 2007r. Ponadto strony ustaliły, iż karencja w spłacie rat kapitałowych będzie do dnia 27 grudnia 2007 r., oraz terminy spłaty kredytu (§ 8 umowy), których pierwsza rata kredytu w kwocie 64,00 zł płatna była w dniu 28 grudnia 2007 r., kolejno 168 rat po 12 807,00 zł każda płatna pierwszego dnia każdego miesiąca począwszy od 1 stycznia 2008 r. do 1 grudnia 2021 r., zaś w terminie do 31 maja 2008 r. nastąpić miał zwrot VAT w kwocie odpowiadającej 22 % kwoty kredytu (473 360,00 zł), który przeznaczony miał być na spłatę części kredytu, zgodnie z umową. Umowa regulowała, iż niespłacenie kredytu albo jego części w terminie spowoduje, że niespłaconą kwota stanie się zadłużeniem przeterminowanym i wymagalnym, wówczas należność z tytułu przeterminowanego zadłużenia (...) SA potrąci bez osobnego wezwania z rachunku kredytobiorcy bieżącego (...) nr (...) w Oddziale (...) (...) S.A. w K. przed wszystkimi innymi płatnościami. W przypadku braku środków na ww. rachunku należność z tytułu przeterminowanego zadłużenia (...) SA mógł potrącić bez osobnego wezwania z pierwszych wpływów na ten rachunek, niezależnie od dyspozycji kredytobiorcy i przed wszystkimi innymi

płatnościami. Ponadto strony w umowie postanowiły, że w razie niezaspokojenia swojego roszczenia w sposób wyżej określony (...) SA może wypowiedzieć umowę kredytu albo obniżyć kwotę udzielonego kredytu. Termin wypowiedzenia umowy kredytu wynosił 30 dni, a w przypadku zagrożenia upadłością kredytobiorcy - 7 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia tego wypowiedzenia. Za datę doręczenia zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy uznawano dzień doręczenia zawiadomienia osobiście bądź listem poleconym za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, a także dzień pierwszego awizowania nie doręzonego zawiadomienia na ostatni znany (...) SA adres. Jak wynika z § 16 ww. umowy w przypadku opóźnienia w spłacie kredytu lub jego części (...) SA miał prawo pobrać odsetki od niespłaconej kwoty za okres od dnia, w którym powinna nastąpić spłata do dnia poprzedzającego dokonanie spłaty według zmiennej stopy procentowej przewidzianej dla kredytów przeterminowanych i kredytów postawionych, po upływie okresu wypowiedzenia, w stan natychmiastowej wymagalności, na cele gospodarcze i mieszkaniowe, określonej w uchwale Zarządu (...) SA obowiązującej w okresach, za które oprocentowanie jest naliczane i podawanej do wiadomości klientom w Komunikacie (...)SA udostępnianym w lokalach oddziałów, niezależnie od innych form powiadomienia. W dniu zawarcia umowy kredytu stopa procentowa wynosiła 22 % w stosunku rocznym.

Zgodnie z § 19 umowy spłata kredytu została zabezpieczona w następujący sposób: 1) hipoteka zwykła w kwocie 2 625 000,00 zł oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 577 500,00 zł na nieruchomości położonej w J., dla której Sąd Rejonowy w B. Wydział IV Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) przejściowe ubezpieczenie kredytu do kwoty 1 080 000,00 zł. w (...) SA, 3) przelew wierzytelności (odnawianej w całym okresie kredytowania) z umowy ubezpieczenia nieruchomości, o której mowa w pkt 1 w towarzystwie ubezpieczeniowym akceptowanym w (...) SA, 4) weksel własny in blanco kredytobiorcy, 5) klauzula potrącania należności z tytułu kredytu z rachunku (...) kredytobiorcy prowadzonego w (...) SA, 6) pełnomocnictwo do rachunków prowadzonych w Banku (...) S.A (...) Oddział w K. oraz Banku (...) w K..

W aneksie nr (...) do ww. umowy kredytu inwestycyjnego nr(...) w rachunku kredytowym w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego typu (...) zawartym w dniu 21 grudnia 2007 r. strony zmieniły dotychczasowe brzmienie § 2 ust. 3 umowy poprzez określenie, iż I transza w kwocie 540 000,00 zł - przeznaczona na zakup nieruchomości - na wskazany w akcie notarialnym rachunek bankowy płatna będzie w terminie do dnia 29 grudnia 2006 roku, II transza w kwocie 540 000,00 zł przeznaczona na zakup nieruchomości - na wskazany w akcie notarialnym rachunek bankowy płatna po uzyskaniu prawomocnego pozwolenia na budowę stacji paliw dla Firmy (...)Sp. z o.o. oraz III transza w kwocie 1 545 000,00 zł przeznaczona na płatności związane z budową stacji paliw w J. na działce nr (...), płatna w formie opłacenia faktur w terminie do dnia 25 stycznia 2008 r. W zakresie spłaty kredytu ustalono karencję w spłacie rat kapitałowych do dnia 25 stycznia 2008 r., zaś pierwsza rata kredytu w kwocie 63,77 zł płatna w dniu 26 stycznia 2008r. oraz 167 rat po 12 883,69 zł każda płatna pierwszego dnia każdego miesiąca począwszy od 1 lutego 2008 r. do 1 grudnia 2021 r.

W aneksie nr (...) do ww. umowy podpisanym przez strony w dniu 21 stycznia 2008r. podwyższono kwotę kredytu o 190 000 zł tj. do łącznej kwoty 2 815 000,00 zł, zaś w zakresie określonych w umowie i aneksie nr (...) transzy nr III ustalonej na kwotę 1 735 000,00 zł przedłużono termin do dnia 31 grudnia 2008 r. 1. Karencja w spłacie rat kapitałowych ustalona została do dnia 31 grudnia 2008 r., zaś pierwsza rata kredytu w kwocie 18 045,15 zł płatna ustalona została na dzień 1 stycznia 2009 r. a 155 rat po 18 044,87 zł każda jako płatne pierwszego dnia każdego miesiąca począwszy od 1 lutego 2009 r. do 1 grudnia 2021r. Ponadto podniesiono wysokości stopy procentowej do 26 % w stosunku rocznym. W zakresie § 19 umowy zmieniono wysokości hipoteki zwykłej na kwotę 2 815 000,00 zł oraz wysokość hipoteki kaucyjnej do kwoty 731 900,00 zł oraz jako kolejny element zabezpieczenia w pkt. 7 wymieniono poręczenie wekslowe A. B. oraz S. B. (1), deklaracje poręczyciela weksla wraz z oświadczeniami o podaniu się egzekucji.

W celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z wyżej opisanej umowy kredytowej, strony w umowie ugody nr (...) zawartej w dniu 6 października 2009 r. zrestrukturyzowały wierzytelność przysługującą stronie powodowej ustalając, iż warunkiem wejścia w życie przedmiotowej umowy ugody jest uregulowanie przez stronę pozwaną zadłużenia powstałego na dzień 6 października 2009 r. w wysokości 82 773,49 zł w terminie 14 dni od zawarcia ugody. Strony ustaliły, iż pozostają w mocy aktualne prawne ww. zabezpieczenia spłaty wierzytelności. W związku z powyższym strony umowy ustaliły, że spłata zadłużenia kredytowego nastąpi według harmonogramu spłaty

określonego w treści umowy ugody. W § 5 ugody strony ustaliły, że (...) przysługuje prawo wypowiedzenia warunków spłaty określonych umową ugody w przypadkach wskazanych w pkt od 1 do 4 ust.1. Wypowiedzenie warunków spłaty określonych umową ugody następuje poprzez złożenie dłużnikowi pisemnego oświadczenia, w którym zostanie określony dzień ustania stosunku umownego wynikającego z umowy ugody (§5 ust.2 ugody). Wypowiedzenie warunków spłaty określonych umową ugody skutkuje wymagalnością całości niespłaconego zadłużenia z dniem ustania stosunku prawnego wynikającego z umowy ugody i przystąpieniem bez odrębnego powiadomienia do dochodzenia należności (...) SA w postępowaniu egzekucyjnym.

Pomimo zawarcia umowy ugody i rozłożeniu spłaty należności wynikających z umowy kredytowej w czasie, (...) Sp. z o.o. zaprzestała regulowania swoich zobowiązań z powyższego tytułu – ostatnie spłaty wymaganego kapitału z tytułu umowy kredytu objętej umową ugody zostały dokonane w dniu 7 sierpnia 2017r.

Pismem z dnia 15 listopada 2017 r. skierowanym do (...) Sp. z o.o. strona powodowa złożyła oświadczenie o wypowiedzeniu warunków spłaty zobowiązań wynikających z przedmiotowej umowy kredytu inwestycyjnego nr (...) określonych w ugodzie z dnia 6 października 2009r. z powodu braku spłaty zobowiązań określonych w ugodzie oraz realnego zagrożenia dla realizacji warunków ugody, związanego z brakiem osób reprezentujących kredytobiorcę, w szczególności brakiem członków zarządu. Termin wypowiedzenia wynosił 30 dni .

W korespondencji datowanej na 1 lutego 2018 r. skierowanej do wszystkich pozwanych w niniejszej sprawie strona powodowa wzywała do spłaty utrzymującego się zadłużenia, zaś w wezwaniu do zapłaty skierowanym do strony pozwanej (...) Sp. z o.o. poinformowała stronę o istniejącej w przypadku braku dokonania jednorazowej spłaty należności o możliwości zawarcia porozumienia lub umowy ugody, ustalających warunki spłaty zadłużenia. W piśmie z tej daty skierowanym do pozwanej (...) wezwano spółkę do zapłaty długu w kwocie 895.483,93 zł w terminie 7 dni od doręczenia pisma wskazując, że zabezpieczona hipotecznie wierzytelność Banku jest w całości wymagalna w związku z wypowiedzeniem warunków spłaty kredytu i zastrzeżono, iż przedmiotowe pismo należy również traktować jako wypowiedzenie wierzytelności hipotecznej (art. 78 ustawy o księgach wieczystych i hipotece) .

W Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego (...) Sp. z o.o. w dziale dotyczącym organów uprawnionych do reprezentacji podmiotu, w rubryce Zarząd brak było danych osób wchodzących w skład tego organu. W dacie wypowiedzenia przedmiotowej umowy również w tejże rubryce nie figurowały żadne osoby.

W piśmie z dnia 5 grudnia 2017 r. (...) Sp. z o.o. poinformowała stronę powodową (...) Bank (...) S.A. o podjęciu działań w celu ustanowienia kuratora dla spółki (...) Sp. z o.o. oraz zadeklarowała wolę dokonywania w zastępstwie ww. spółki comiesięcznych ratałnych spłat zadłużenia w kwotach po 10 000,00 zł miesięcznie do czasu zawarcia ugody, jak też zadeklarowała możliwość uzgodnienia w treści ugody warunków jednorazowej spłaty całej pozostałej kwoty zadłużenia spółki (...) Sp. z o.o. W odpowiedzi na pismo, strona powodowa odrzuciła ww. wniosek z uwagi na brak osób reprezentujących kredytobiorcę, fakt, że wniosek nie spełnia podstawowych warunków wskazanych w wypowiedzeniu umowy kredytu z dnia 15 listopada .2017 r., dodatkowo jednorazowa spłata deklarowana przez (...) Sp. z o.o. jest możliwa bez konieczności zawarcia ugody, wynika bowiem z rachunku spłat wskazanego w piśmie wypowiadającym przedmiotową umowę kredytu.

Pozwani w niniejszej sprawie pismem z dnia 7 maja 2018 r. zwrócili się do strony powodowej o zawarcie ugody co do warunków spłaty tego kredytu, proponując, iż (...) Sp. z o.o. przystąpi do długu jako dłużnik główny, obok (...) Sp. z o.o. oraz zostaną ustalone nowe zasady, warunki i terminy spłaty kredytu. Strona powodowa odrzuciła powyższy wniosek, jako przyczynę podając, iż w przedmiotowej sprawie toczy się proces o uzyskanie tytułu wykonawczego.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla K. w K., XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 10 stycznia 2014 r. figurujący jako Prezes Zarządu P. G., został wykreślony z podrubryki 1 – danych osób wchodzących w skład organu uprawnionego do reprezentacji. W dniu 21 lipca 2016 r. M. P. oświadczył, iż rezygnuje z funkcji prokurenta w (...) SP z o.o. z siedzibą w K.. Postanowieniem z dnia 31 marca 2017 r. Sądu Rejonowego dla K. w K.,

XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego wykreślono M. P. z rubryki prokurenci z Krajowego Rejestru Sądowego (...) Sp. z o.o. zarejestrowanej pod numerem KRS (...).

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy dla K. w K. XI Wydział Gospodarczy sygn. akt (...). KRS (...) ustanowił w trybie art. 42k.c. dla (...) Sp. z o.o. kuratora w osobie adwokata P. W.. Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2018r. tenże Sąd rozszerzył zakres uprawnień kuratora adwokata P. W., określonych w w/w postanowieniu dnia 5 lutego 2018r. i postanowieniu z dnia 16 marca 2018r. upoważniając i zobowiązując go dodatkowo do reprezentowania (...) sp. z o.o. w postępowaniach sądowych .

Postanowieniem z dnia 22 marca 2018 r. Sąd Rejonowy dla K.w K. XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (...) KRS (...) umorzył postępowanie o rozwiązanie bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego, a to wobec faktu ustalenia, że spółka (...) z o.o. posiada majątek w postaci pojazdów mechanicznych oraz, że prowadzi ona działalność.

Zgodnie z wyciągiem z ksiąg bankowych nr (...) (...) SA, na dzień 6 marca 2018r. figuruje w nich wymagalne zadłużenie podmiotów: 1) (...) sp. z o.o. w K., 2)A. B., 3)S. B. (1) i 4) (...) sp. z o.o. w W. odpowiedzialnych z tytułów:

- od dłużnika z pkt 1 z tytułu umowy kredytu inwestycyjnego nr (...) zawartej 28 grudnia 2006r. zmienionej aneksem nr (...) i umową ugody z dnia 6 października 2009r. nr (...) (odpowiedzialność solidarna dłużnika głównego , będącego kredytobiorcą i wystawą weksła),

- od dłużników z pkt 2 i 3 – poręczenia wekslowego własnego wystawionego przez (...) Sp. z o.o. (jako in blanco aktualnie wypełnionego) do kwoty 5.630.000 zł,

- od dłużnika z pkt 4 – z tytułu dwóch hipotek umownych : zwykłej w kwocie 2 815.000 zł i kaucyjnej do kwoty 731.900 zł zabezpieczających spłatę wierzytelności z tytułu w/w umowy kredytu, na stanowiącej własność tego dłużnika nieruchomości, objętej kw nr (...) (odpowiedzialność rzeczowa dłużnika hipotecznego ograniczona do przedmiotu zabezpieczenia) .

Według tego wyciągu na wymagalne zadłużenie składa się: należność główna – 873.738,94 zł , odsetki naliczone do 5 marca 2018r. – 29.614,53 zł oraz koszty w kwocie 30 zł a także dalsze należne odsetki umowne od dnia 6 marca 2018r. do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 1 lutego 2018 r. strona powodowa zawiadomiła S. B. (1) i A. B. jako poręczycieli wekslowych o uzupełnieniu weksła z dnia 21 stycznia 2008 r. wystawionego przez Spółkę (...) sp. z o.o. na kwotę 895.483,93 zł z terminem płatności na dzień 15 lutego 2018r.

Zgodnie z deklaracją wystawcy weksła z dnia 21 stycznia 2008r., (...) miał prawo, w razie niedotrzymania terminów spłaty wynikających z w/w umowy wypełnić ten weksel w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu wystawcy wobec (...) z tego tytułu łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami oraz weksel ten opatrzyć datą płatności według swego uznania, zawiadamiając wystawcę listem poleconym za zwrotnym poświadczeniem odbioru najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności.

Z kolei zgodnie z deklaracjami poręczycieli wekslowych ich zobowiązanie (każdego z osobna) było ograniczone do kwoty 5.630.000 zł.

Przy tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd zwrócił uwagę, że pozwani zaprzeczyli by wierzytelność wynikająca z umowy stała się wymagalna. Koniecznym było zaś złożenie pozwanej spółce (...) oświadczenia o wypowiedzeniu umowy z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia (§ 11 ust.5 i 6 umowy kredytowej). Sąd Okręgowy odwołał się do art. 61 § 1 k.c., i wskazał, że w dacie wystosowania do spółki (...) oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytowej, spółka ta nie posiadała organu ją reprezentującego tj. – zarządu (była to jedna z przyczyn wypowiedzenia umowy ugody). Nieskuteczność złożonego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy oznaczało, iż żądanie pozwu jest przedwczesne, zarówno wobec

dłużnika osobistego jak i dłużnika rzeczowego oraz dłużników wekslowych. Z treści art.73 o księgach wieczystych i hipotece, wynika, że właściciel nieruchomości niebędący dłużnikiem osobistym może, niezależnie od zarzutów, które mu przysługują osobiście przeciwko wierzycielowi hipotecznemu, podnosić zarzuty przysługujące dłużnikowi. Przepis ten wprowadził zasadę, że odpowiedzialność właściciela nie może być większa ani zaktualizować się wcześniej niż odpowiedzialność dłużnika osobistego. Spółka (...) (dłużnik rzeczowy) zaś podniosła zarzut braku wymagalności wierzytelności i nie wykazania jej wysokości. Odpowiedzialność pozwanych A. B. i S. B. (1) powód wywodził ją z udzielonego przez nich poręczenia wekslowego. Sąd wskazał, że wystawcą weksla i dłużnikiem głównym była i jest spółka (...) sp. z o.o. . Podpisy złożone przez te osoby na rewersie weksla i użycie przez nich słowa 'poręczam' bez wątplenia oznaczają udzielenie poręczenia. Do weksli własnych, (jakim jest sporny) stosuje się jednak przepisy o wekslu trasowanym, co dotyczy również przepisów o poręczeniu - tak art. 103 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. 1938.89.604 ze zm.) – dalej 'prawo wekslowe". Według zaś wniosku (a contrario z treści art. 10 i 17 pr. Wekslowego) jeżeli posiadaczem weksla jest pierwszy wierzyciel (remitent) - a tak jest w tej sprawie - to wiąże go porozumienie zawarte z dłużnikiem. Dlatego dłużnik może mu przeciwstawić także zarzuty subiektywne - te wynikające ze stosunku podstawowego łączącego go z wierzycielem. Zasadny był więc zarzut podniesiony przez pozwanych a dotyczący braku wymagalności wierzytelności jak i zarzut braku wykazania przez stronę powodową dochodzonej kwoty . Dochodzona pozwem kwota (903.383,47zł) nie odpowiada sumie wekslowej na jaką opiewa przedmiotowy weksel (895.483,93 zł). Sąd uznał więc, iż pozwani wykazali że przedstawiony przez powoda weksel wypełniony został niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej i że z tego powodu jest nieważny, oraz przede wszystkim że wierzytelność, którą zabezpieczał weksel nie była jeszcze wymagalna. Wyciąg z ksiąg banku został wystawiony w dniu 6 marca 2018r. i określał zadłużenie pozwanych na ten dzień. Tymczasem pozwana spółka (...) cały czas spłacała zadłużenie (okoliczność ta nie została zaprzeczona przez powoda) i w związku z tym należy uznać za zasadny zarzut pozwanych (brak udowodnienia wysokości zadłużenia). Ponadto przedłożony przez Bank dokument w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych z dnia 6 marca 2018r., mający stanowić podstawę wykazania powstania, istnienia, wysokości oraz wymagalności dochodzonego przez niego roszczenia, nie spełnia już wymogów określonych w ust. 1 art. 95 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, stanowiąc jedynie prywatny dokument, nie mogący stanowić dowodu na powołane okoliczności, skoro został on zakwestionowany przez pozwanych. Na powodzie zaś ciążył, stosownie do art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., ciężar dowodu wykazania zasadności dochodzonego roszczenia tak co do zasady, jak i wysokości.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach powołano art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła strona powodowa, zaskarżając to orzeczenie w całości i zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego , w tym art 361§2 k.c. w zw. z art. 481§1 k.c. i art 359 § 1 i 2 kc poprzez błędne przyjęcie iż strona powodowa nie wykazała zasadności i wysokości roszczenia dochodzonego pozwem,
2. naruszenie przepisów prawa procesowego , w tym art. 233 k.p.c. polegające na błędnej ocenie zgłaszanych przez stronę powodową w pozwie oraz w dalszych pismach procesowych, wniosków dowodowych, co w konsekwencji spowodowało odmowę przez Sąd dopuszczenia wnioskowanych dowodów i doprowadziło Sąd orzekający do błędnego ustalenia stanu faktycznego i do błędnych i nieuprawnionych wniosków. Strona powodowa precyzując żądanie apelacji w piśmie z dnia 28 maja 2019r. wniosła o zmianę wyroku poprzez zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 903.383,47 PLN wraz z odsetkami umownymi według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności wysokości aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, która na dzień wystawienia wyciągu wynosił 10,00 % w stosunku rocznym, jednak nie wyższej, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie wynikająca z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, tj. nie wyższej niż dwukrotność sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych naliczanymi od kwoty 873.738,94 PLN od dnia 06 marca 2018r. do dnia zapłaty, z tym, że powód może dochodzić w/w kwot od: (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jako podmiotu odpowiedzialnego osobiście z całego majątku tego dłużnika, a od A. B. i S. B. (1), jako podmiotów odpowiedzialnych solidarnie z w/w spółką z całego majątku tych dłużników, jednak w kwotach nie większych niż 5.630.000, PLN, i od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jako podmiotu odpowiedzialnego rzeczowo wyłącznie z nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...) (obejmująca działkę ewidencyjną nr

(...) do wysokości wpisów hipotek: umownej zwykłej w kwocie 2.815.000 PLN i kaucyjnej do kwoty 731.900, PLN, ustanowionych tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu inwestycyjnego udzielonego umową nr (...) w rachunku kredytowym w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego typu (...) zawartej 28 grudnia 2006r. w (...) Banku (...) S.A. Oddział (...) w K.. Nadto wniosła o zasądzenie od Pozwanych kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

Strona powodowa powołała się na niesporność przysługiwania względem (...) Spółki z o.o. w K. wierzytelności wynikającej z umowy kredytowej w walucie polskiej dla posiadaczy rachunku bieżącego zmienionej aneksami i ugodą z dnia 6 października 2009r., niesporność zabezpieczenia tej wierzytelności wekslem własnym in blanco i poręczeniem wekslowym udzielonym przez A. B. i S. B. (2) do kwoty 5.630.000 zł oraz ustanowieniem hipoteki na nieruchomości obj. KW (...) stanowiącej własność spółki (...) z o.o.

Strona powodowa powołała się na oryginały umowy kredytu nr (...) z dnia 28 grudnia 2006r. oraz na treść aneksów nr (...), oryginały weksłu, wypowiedzenie i wezwanie do zapłaty skierowane do dłużnika i poręczycieli wekslowych w tym pisma z dnia 15 listopada 2017r. z dnia 1 lutego 2018r. oraz wypowiedzenie wierzytelności hipotecznej skierowane do dłużnika rzeczowego, wydruk z (...), historii operacji na kontrakcie kredytowym i wyciąg z ksiąg bankowych. Strona powodowa wskazała, że pozwani uznając zasadność roszczeń wniosli o restrukturyzację kredytu co potwierdza skuteczność wezwania do zapłaty. Także dłużnik hipoteczny wyrażał wolę ugodowej spłaty zadłużenia. Strona powodowa podniosła, że w wezwaniu wskazywano wprost, iż kwota 903383,47 zł to suma należności głównej w kwocie 873738, 94zł i należności ubocznych tj odsetek umownych w wysokości 29614,53zł i kosztów w wysokości 30zł.

Pozwani wniosli o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego podtrzymując stanowisko o braku wymagalności długu i braku wykazania wysokości zadłużenia.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał zasadniczo za własne ustalenia Sądu Okręgowego, odmiennie jednak oceniając ten stan faktyczny i uznaje za nieuprawnione stwierdzenie, że pozwana spółka (...) cały czas spłacała zadłużenie w sytuacji gdy ustalono, że ostatnie wpłaty dokonano w dniu 7 sierpnia 2017 r. Sąd apelacyjny zwraca uwagę, że niezależnie od kwestii skuteczności wypowiedzenia dowody z dokumentów prywatnych w postaci rozliczeń kredytu, wskazują, że kredyt nie był spłacany, a każdy kolejny miesiąc braku spłaty powodował wymagalność kolejnych rat płatnych do 15 dnia każdego kolejnego miesiąca. Już także sama ugoda wskazuje, że kredyt nie był w spłacony zgodnie z harmonogramem i podjęto próbę restrukturyzacji.

Przy podzieleniu stanowisko Sądu Okręgowego, że wypowiedzenie nie wywołało skutku w postaci postawienia pozostałej części w natychmiastową wymagalność, Sąd Apelacyjny podkreśla jednak, że dłużnik osobisty uznawał stan zadłużenia, a każdy kolejny miesiąc tworzył wymagalność kolejnej raty i to także w toku trwania procesu. Sąd Apelacyjny ustalił, że stan zadłużenia na dzień 23 listopada 2020r wynosił : kapitał- 665.142, 73 zł , odsetki-134702,08 zł, prowizje i opłaty-93.515,07 zł. Łącznie to zadłużenie wynosiło na tę datę 893.359,88 zł / dowód: rozliczenie kredytu k.363-389/. Biorąc pod uwagę harmonogram spłat (k. 29) i brak dowodów pozwanych na dokonywanie spłat w większym rozmiarze, dokument prywatny przedstawiony przez bank należy uznać za wiarygodny. Na chwilę orzekania wymagalne stały się dodatkowo wymagalne już po sporządzeniu tego dokumentu raty kapitałowe w łącznej wysokości 78.899,50zł (po 15.779,90 zł za grudzień 2020r., styczeń kwiecień 2021r., płatne do 15 dnia miesiąca) oraz raty odsetkowe w kwotach odpowiednio za kolejne trzy miesiące 4149,52 zł (973,53zł, 928,63zł , 851,29zł, 699,14zł i 696,63 zł k.29-30). Zwiększyło to odpowiednio zadłużenie kapitału do kwoty 744.042,23 zł, a należności odsetkowych do kwoty 138.851,60zł. Łącznie więc wymagalne zadłużenie na chwilę orzekania przy uwzględnieniu raty płatnej 15 kwietnia 2021r. wynosi 976.408,90 zł , w tym kapitał wymagalny, niespłacony 744.042,23zł, odsetki 138,851,60 , prowizje i opłaty 93,515,07zł

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Podstawa faktyczna powództwa opierała się na twierdzeniu o postawieniu w stan wymagalności całego kredytu na skutek wypowiedzenia warunków spłaty kredytu ustalonych w umowie kredytowej zmienionych następnie aneksami

oraz umową ugody nr (...). Z wymagalnością na skutek wypowiedzenia z dnia 15 listopada 2017 r. łączyło się wyliczenie wysokości długu w wyciągu ksiąg bankowych. Słusznie Sąd pierwszej instancji uznał, że wypowiedzenie to nie było skuteczne. Nawet jeżeli wypowiedzenie z dnia 15 listopada 2017 r. mogło być uznane za doręczone w sposób określony w §11 pkt 6 umowy kredytowej tj. poprzez dwukrotne awizowanie (k.11), to jednak domniemanie faktyczne możliwości zapoznania się z treścią awizowanej przesyłki (k. 83) zostało obalone poprzez wykazanie, że w dacie tego doręczenia (...) Spółka z o.o. w K. nie posiadała ani organów ani Prokurenta. Oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła się ona zapoznać z jego treścią (art. 61§1 kc). Z tą chwilą wywiera skutki, chyba że składający oświadczenie określił inny termin jego skuteczności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 403/13, OSNC-ZD 2015, nr C, poz. 34). W tym przypadku określono skutek wypowiedzenia na 30 dni od doręczenia (k.82). Domniemanie możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia wynikające z doręczenia oświadczenia na adres odbiorcy upada w sytuacji, gdy jest oczywiste, że odbiorca ten nie mógł zapoznać się z treścią oświadczenia w zwykłym toku czynności. Osoba prawna działa przez swoje organy. Zgodnie z art. 205§2 ksh oświadczenia składane spółce oraz doręczenia pism spółce mogą być dokonywane wobec jednego członka zarządu lub prokurenta. W tym zaś wypadku Prokurent w braku zarządu mógł przyjąć jeszcze tylko swe oświadczenie o rezygnacji (k.228) i podjął czynności zmierzające do jego wykreślenia z rejestru. Wpis wykreślenia Prokurenta z dnia 4 kwietnia 2017r. wskazuje na domniemanie prawidłowości czynności rezygnacji (dowód postanowienie z dnia 31 marca 2017r k. 230, odpis pełny z rejestru - wpis nr (...)). Przed doręczeniem więc wypowiedzenia spółka nie posiadała już osób, które mogły przyjąć jednostronne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia z dnia 31 marca 2016 r. III CZP 89/15, OSNC 2016/9/97: „Nie można zaaprobować spotykanego niekiedy zapatrywania, że oświadczenie woli doręczone pod adres osoby prawnej dochodzi do skutku zgodnie z art. 61 k.c. również wtedy, gdy organ właściwy do reprezentowania osoby prawnej nie istnieje”. Oznacza to, że skutek wypowiedzenia umowy kredytowej w postaci postawienia w stan wymagalności nieprzeteterminowanej części kredytu i naliczanie od tej części odsetek nie wystąpił.

Wypowiedzeniem pisemnym mógłby być także pozew. W tym jednak wypadku doręczenie odpisu pozwu zostało dokonane kuratorowi, który mógł reprezentować spółkę w procesie, jednak nie zastępuje on organów, a jego zakres kompetencji nie uprawniał do przyjęcia materialnoprawnych oświadczeń za kredytobiorcę. Dowody więc przedstawiane na okoliczność wysokości długu mające określać wysokość należności, przy założeniu skuteczności dokonanego wypowiedzenia, były bezprzedmiotowe.

Należy jednak zwrócić uwagę, że podstawa faktyczna powództwa powołująca się na wymagalność długu, przedstawiała przy tym także fakty związane z obowiązkiem spłaty zobowiązania wymagalnego w ratach, ze wskazaniem, że kredyt nie był spłacany regularnie, a ostatnie spłaty wymaganego kapitału z tytułu umowy kredytu objętej umową ugody zostały dokonane w dniu 7 sierpnia 2017. Strona powodowa przedłożyła dowody wskazujące, że kredytobiorca pobrał i wykorzystał kredyt, a ponadto z akt sprawy wynika, że dłużnik nie spłacał terminowo należności i na dzień 6 października 2009r. zadłużenie wynosiło łącznie 2.388.460,49zł, co zostało przyznane przez spółkę w treści ugody. Nie wykazano by ugoda weszła w życie w aspekcie konieczności spłaty określonej w §2 ugody, która nie została wykazana (k.240). Sama zaś ugoda zawiera wiarygodne oświadczenia stron ugody co do faktu istnienia tego długu. Sąd dysponował ponadto harmonogramem spłat, a również historia operacji na rachunku wskazuje, że kredytobiorca nie regulował należności zgodnie z postanowieniami ugody. Sąd Apelacyjny ponadto zauważa, że podstawa faktyczna powołująca się na wypowiedzenie powoływała jednocześnie fakty mające uzasadniać to wypowiedzenie, czyli istnienie już na tamtą chwilę przeterminowanego zadłużenia. Wypowiedzenie stanowiło również dowód wysokości długu na datę złożenia tego oświadczenia. Jeżeli więc Sąd Okręgowy uznawał, że nie może podjąć inicjatywy dowodowej dla ustalenia aktualnego stanu zadłużenia, to powinien oprzeć się na danych wynikających z ugody i ewentualnie uwzględnić twierdzenia wierzyciela o wysokości dalszych spłat. Sąd Okręgowy bezkrytycznie też pominął treść oświadczenia o wypowiedzeniu i poprzedzających je oświadczeń, które również wskazywały wysokość zadłużenia przeterminowanego. Te dokumenty prywatne należało także ocenić w kontekście wpisu hipoteki zwykłej. Tu bowiem trzeba zwrócić uwagę, że wpis hipoteki zwykłej rodził domniemanie istnienia wierzytelności (art.71 u.k.wiH w brzmieniu sprzed nowelizacji). Także istnienie weksla przerzucało na pozwanych wykazanie twierdzeń o nieprawidłowości jego wypełnienia. Jeżeli pozwani dokonywali wpłat po ugodzie i kwestionowali wysokość

zadłużenia, to oni powinni wykazać, że spłaty były wyższe niż przyznawane przez wierzyciela, albowiem to oni wywodzą skutki prawne z faktu wygaśnięcia długu w większym rozmiarze (art. 6 k.c.).

Nie było więc podstaw do oddalenia powództwa w całości, a jedynie w części tj w odniesieniu do należności, które zgodnie z harmonogramem nie były jeszcze w chwili wypowiedzenia wymagalne, a ich wymagalność nie nastąpiła jeszcze na chwilę orzekania przez sąd. Oddalenie mogło dotyczyć ewentualnie także części odsetek, których wyliczenie oparte było na przyjęciu skuteczności tego oświadczenia, co jak ustalono nie wystąpiło. Nie mogło jednak dotyczyć odsetek umownych, których salata miała nastąpić w ramach rat wymagalnych z każdym kolejnym miesiącem.

Strona powodowa dochodzi odsetek od należności głównej w wysokości 873.788,94 zł od dnia 6 marca 2018r., jednak wyliczenie kwoty tej należności opierało się na przyjęciu, że cały kredyt został postawiony w stan wymagalności. Wyliczenie przedstawione przez stronę powodową w postępowaniu odwoławczym wskazuje natomiast, że w chwili złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu wymagalna była już kwota należności głównej 144.406zł oraz wymagalne były należności uboczne związane z przeterminowaniem długu (k.388). Pozwani kwestionując w procesie generalnie wysokość zadłużenia nie powoływali własnych wpłat i nie odnieśli się do wyliczenia przedstawionego w postępowaniu apelacyjnym. Wymagalność zaś kolejnych rat następowała zgodnie z harmonogramem spłat z każdym miesiącem, zwiększając zadłużenie przeterminowane. Wyliczenie przedstawione na etapie apelacji uwzględnia już naliczanie odsetek umownych od zadłużenia przeterminowanego, co uchyla potrzebę orzekania o tych odsetkach od daty wskazanej w pozwie. Wyliczenie przedstawione w apelacji uwzględnia bowiem stan zadłużenia na chwilę wystawienia dokumentu. Dawało to podstawy do oparcia rozstrzygnięcia na tym rozliczeniu, z modyfikacją uwzględniającą powstanie wymagalnego obowiązku w zakresie dalszych rat należnych za okres od listopada 2020r. do 15 kwietnia 2021 włącznie. W stosunku do pozostałych rat wymagalnych dopiero od 15 maja 2021r. powództwo było natomiast w chwili orzekania Sądu Apelacyjnego przedwczesne.

Oparcie rozstrzygnięcia na wyliczeniu szczegółowym, które strona powodowa przedstawiła na etapie apelacji z pominięciem skutków wypowiedzenia było istotne także z punktu widzenia oceny granic odpowiedzialności dłużnika rzeczowego.

Treść księgi wieczystej wskazuje, że hipoteka została wpisana w 2007r. a następnie w związku z aneksem numer (...) (k.19) jej wysokość podwyższono do kwoty 2.815.000 zł czyli do kwoty podwyższonego kredytu. Zastosowanie mają w tym przypadku przepisy ustawy z dnia 6 lipca 1982r. ustawy o księgach wieczystych i hipotece w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 lutego 2011 r. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009, Nr 131, poz. 1075) do hipotek zwykłych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy, w dotychczasowym brzmieniu, z wyjątkiem art. 76 ust. 1 i 4 tej ustawy, które stosuje się w brzmieniu nadanym nowelizacją. To samo dotyczy hipotek kaucyjnych zabezpieczających roszczenia związane z wierzytelnością hipoteczną, lecz nieobjętych z mocy ustawy hipoteką zwykłą, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Na gruncie tych przepisów w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalil się pogląd, że hipoteka zwykła obejmuje odsetki ustawowe za opóźnienie w zakresie wskazanym w art. 1025 § 3 k.p.c. w zw. z art. 69 u.k.w.i.h. w poprzednim brzmieniu, nie zabezpiecza natomiast odsetek za opóźnienie ustalonych w umowie według zmiennej stopy procentowej i to nawet gdyby zostały objęte treścią wpisu do księgi wieczystej, odsetki kapitałowe zaś zabezpiecza tylko wtedy, gdy zostały ujawnione we wpisie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2015 r. sygn. akt V CSK 329/14 LEX nr 1665356). W tym przypadku w kwocie hipoteki zwykłej mieściła się jedynie kwota kredytu a więc nie objęto nią odsetek kapitałowych. Zasądzona należność główna w kwocie 744.042,23zł mieści się w zakresie kwoty hipoteki zwykłej. Odsetki od zobowiązań przeterminowanych miały charakter przyszły i były oprocentowane zmienną stopą. Roszczenie o odsetki oraz o przyznane koszty postępowania, jak również inne roszczenia o świadczenia uboczne były w tym przypadku zabezpieczone hipoteką kaucyjną. Należności zasądzone przez Sąd Apelacyjny z tego tytułu są wprawdzie niższe niż kwota hipoteki jednak odsetki nadal zwiększają zadłużenie. Wskazane więc było w wyroku rozdzielenie w tytule egzekucyjnym kwoty zasądzonych kapitału (zabezpieczonego hipoteką zwykłą) od należności ubocznych dla stwierdzenia, że cała pozostała należność uboczna jest zabezpieczona hipoteką kaucyjną do oznaczonej sumy hipoteki,

gdyż jak wskazano w uzasadnieniu ww. wyroku z dnia 20 lutego 2015 sygn. akt V CSK 329/14 taka specyfikacja wpływa także na możliwość powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności dłużnika rzeczowego.

Zarówno jednak dłużnik osobisty jak i dłużnik rzeczowy odpowiadają za dług we wskazanym w wyroku Sądu drugiej instancji rozmiarze- choć każdy z innego tytułu, co skutkowało zmianą na podstawie art. 386§1 k.p.c. i art. 69 ust. 1 prawa bankowego i zasądzeniem od obu pozwanych spółek in solidum kwoty 976.408,90 zł z odsetkami umownymi liczonymi od kwoty kapitału tj. 744.042,23zł od dnia 16 kwietnia 2021r. do dnia zapłaty, według zmiennej stopy procentowej odpowiadającej czterokrotności wysokości aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, w stosunku rocznym, jednak nie wyższej, niż aktualna wysokość odsetek maksymalnych, do dnia zapłaty. Pomędzy współodpowiedzialnymi za dług zachodzi solidarność nieprawidłowa, której istota polega na tym, że kilka podmiotów - na podstawie odrębnych stosunków prawnych - jest zobowiązanych przy czym spełnienie świadczenia przez jedną osobę zwalnia pozostałe z obowiązku świadczenia względem poszkodowanego.

Pozostali pozwani nie są współdłużnikami z tytułu kredytu ani nie są też poręczycielami kredytu, stąd art. 881 k.c. nie ma tu zastosowania. Odpowiedzialność za dług zabezpieczony hipotecznie spoczywająca na dłużniku osobistym i dłużniku rzeczowym jest więc odpowiedzialnością in solidum (por. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2016 r sygn. akt II CSK 361/15 LEX nr 2051475).

Strona powodowa dochodziła kwoty 903384,47 zł jednak w ramach powództwa żądała także dodatkowo odsetek liczonych od kwoty 873.738,94 od dnia 6 marca 2018r. od dnia zapłaty. Zasądzenie więc przez Sąd Apelacyjny kwoty 976.408,90 zł uwzględniającej także odsetki nie stanowi wyjścia ponad żądanie, skoro odsetki 10% liczone od wskazanej w pozwie kwoty 873.738,94 za okres od 6 marca 2018r do dnia 15 kwietnia 2021r. (tj daty płatności ostatniej zaległej raty są wyższe) nie są wyższe, niż różnica pomiędzy kwotą zasądzoną przez sąd drugiej instancji 976.408,90 zł a dochodzoną pozwem kwotą 903.383,47zł .

Z uwagi na treść art. 319 k.p.c. zastrzeżono dłużnikowi rzeczowemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w J. ozn. nr dz. (...) obj. objętej księgą wieczystą (...) w zakresie kwoty kapitału do wysokości hipoteki zwykłej ustanowionej na tej nieruchomości w kwocie 2.815.000 zł a w zakresie pozostałych należności do wysokości hipoteki kaucyjnej ustanowionej do kwoty 731.900zł.

Z treści pism procesowych i treści księgi wieczystej wynika, że w toku procesu doszło do zbycia nieruchomości co jednak nie ma wpływu na bieg postępowania (art. 192 pkt 3 k.p.c.). Nabywca bowiem nie wstąpił do procesu.

Nie jest także zasadne powoływanie się przez dłużnika rzeczowego na brak uwzględnienia wniosku o restrukturyzację długu, w sytuacji, gdy dług był już wcześniej przedmiotem restrukturyzacji i dłużnik rzeczowy mając świadomość zadłużenia mógł spełniać świadczenie zgodnie z postanowieniami ugody lub zgodnie z harmonogramem spłaty kredytu. Zdaniem Sądu drugiej instancji strona powodowa nie narusza zasad współżycia społecznego dochodząc wymagalnej wierzytelności w sytuacji gdy kredyt został pobrany i zużyty przez kredytobiorcę. Dłużnik rzeczowy musi się zaś liczyć , że będzie odpowiedzialny do wysokości hipoteki za zadłużenie kredytobiorcy. Nie doszło więc do naruszenia art. 5 k.c.

Nieco inaczej należało ocenić odpowiedzialność poręczycieli wekslowych. Zobowiązanie wekslowe zostaje ukształtowane w drodze uzupełnienia wszystkich elementów weksla przez wierzyciela. Upoważnienie do wypełnienia weksla kształtuje przyszłą wierzytelność wekslową, a wypełnienie weksla własnego zgodnie z jego treścią warunkuje powstanie zobowiązania wekslowego osoby podpisanej na wekslu w określonej treści. Osoba, która wręczyła weksel in blanco może podnosić na podstawie art. 10 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe Dz.U.2016.160 t.j. zarzut niezgodnego z porozumieniem wypełnienia weksla, a więc ukształtowania jego treści w sposób niezgodny z porozumieniem stron stosunku wekslowego. Taki zarzut może podnieść także avalista (art. 32 prawa wekslowego). W tym przypadku dłużnik i poręczyciele wekslowi taki zarzut podnieśli. Zgodnie deklaracją z dnia 21 stycznia 2008r., do której odwoływała się także deklaracja poręczycieli (k.23), weksel mógł zostać wystawiony na sumę odpowiadającą zadłużeniu wystawcy. Wobec jednak nieskuteczności wypowiedzenia w dacie wypełnienia weksla zadłużenie to mogło dotyczyć tylko zaległych rat (kredytowych i odsetkowych) oraz niezapłacone prowizje i opłaty, nie mogło natomiast obejmować rat

przyszłych, które nie zostały skutecznie postawione w stan natychmiastowej wymagalności. Zgodnie z deklaracją wekslową wypełnienie weksla było prawidłowe w zakresie kwoty 131.800,83 zł, bo wówczas tylko w takiej kwocie roszczenie było wymagalne (k.389). Nie ma to istotnego znaczenia dla wystawcy weksla, skoro podstawa faktyczna powództwa została oparta także na stosunku podstawowym. Dłużnik więc odpowiada za zadłużenie w pełnym zakresie, niezależnie od zakresu zabezpieczenia wekslowego, natomiast prawidłowe ustalenie braku skuteczności wypowiedzenia oznacza, że powodowy Bank mógł w dniu 21 stycznia 2018r. wypełnić weksle jedynie do kwoty wówczas istniejącego zadłużenia wraz z odsetkami, prowizjami i kosztami, za którą odpowiadają gwarancyjnie pozwani A. B. i S. B. (1), jako poręczyciele zobowiązania wekslowego, na podstawie art. 38 w zw. z art. 32, 103 i 104 prawa wekslowego. Sąd Apelacyjny pooddziela przy tym wyrażane w orzecznictwie stanowisko, że uzupełnienie weksla przez posiadacza weksla (remitenta) o kwotę wyższą niż kwota, na której wpisanie pozwalało porozumienie wekslowe, nie powoduje skutku w postaci niepowstania zobowiązania wekslowego wystawcy weksla, lecz redukcję do wysokości kwoty mieszczącej się w upoważnieniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00, OSNC 2001, nr 7/8, poz. 117; z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 170/04, nieopubl., OSNC 2007, nr 4, poz. 59 i z dnia 17 stycznia 2008r. III CSK 193/07 Pr.Bankowe 2008/5/17). Zgodnie z deklaracją strona powodowa mogła przy wypełnieniu weksla w ramach sumy wekslowej uwzględnić także wymagalne wówczas należności uboczne, co jak wynika z rozliczenia pozwanej dało wskazaną wyżej kwotę 131.800,83 zł (k.383). W chwili wypełnienia weksla roszczenie ze stosunku podstawowego nie było przedawnienie w stosunku do spółki, co dotyczy także zaległych rat, szczególnie wobec zawarcia ugody. Roszczenie wekslowe przeciwko awalistom nie uległo również przedawnieniu (art. 70 ust. 1 w związku z art. 103 ust. 1 i art. 104 ust. 1 pr. weksl.). Dalsze jednak odsetki należne od daty płatności weksla tj od dnia 15 lutego 2018r. należą się przy wekslach, wystawionych i płatnych w Polsce, w wysokości ustawowej (art. 48 pkt 2 w zw. z art. 103 prawa wekslowego). Zobowiązanie wekslowe odrywa się bowiem od zobowiązania ze stosunku głównego i odsetki umowne należne w przyszłości nie dotyczą poręczycieli wekslowych. Z akt sprawy wynika, że S. B. (1) i A. B. mogli zapoznać się z treścią weksla w miejscu płatności, gdyż skierowano do nich w dniu 1 lutego 2018r. zawiadomienie o wystawieniu weksli (k.91-94). Odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzono więc od tych pozwanych od dnia 16 lutego 2018r., zastrzegając im możliwość powołania się na ograniczenie odpowiedzialności do wysokości 5.630.000 zł. Poręczyciele odpowiadają za dług wzajemnie między sobą i z wystawcą weksla solidarnie (art. 47 k.c.). Biorąc jednak pod uwagę, że od spółki (...) zasądzono należność jako od dłużnika osobistego na podstawach wynikających ze stosunku podstawowego, a od A. B. i S. B. (1) z zobowiązania wekslowego, stąd przy zasądzeniu należności od poręczycieli wekslowych przyjęto również solidarność nieprawidłową skoro podstawa odpowiedzialności względem dłużnika głównego i rzeczowego była inna.

O kosztach procesu pomiędzy stroną powodową, a pozwanymi spółkami orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 105§2 k.p.c. oraz §2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265), przy przyjęciu, że roszczenie uwzględniono w stosunku do pozwanych spółek w przeważającej części, a odpowiedzialni in solidum powinni być w ramach rozstrzygnięcia o kosztach traktowani jak dłużnicy solidarni. Zasądzono na rzecz strony powodowej 55987zł (45.170zł+ 10.800 zł +17 zł). Koszty pomiędzy stroną powodową a poręczycielami wekslowymi wzajemnie zniesiono na podstawie art. 100 k.p.c. przy uwzględnieniu, że decydujące jest tu słusznościowe, a nie matematyczne rozliczenie.

Dalej idącą apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c. przy uwzględnieniu, że weksel wystawiono na sumę zawyżoną oraz przy uwzględnieniu, że odsetki naliczone w pozwie wyliczono przy niezasadnym przyjęciu, skuteczności wypowiedzenia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na analogicznych podstawach przy zastosowaniu dodatkowo art. 391§1 k.p.c. oraz §2 pkt 7 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265) k.p.c., zasądzając od pozwanych spółek 53.270 zł (8.100 +45.170zł). Koszty pomiędzy stroną powodową a poręczycielami wekslowymi również wzajemnie zniesiono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c.

SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel SSA Barbara Baran